

Euroszklerózis 2.0: belga látélet az Európai Unió versenyképességi kihívásairól

HORVÁTH MARCELL

MKI Nézőpont

A Magyar Külügyi Intézet rendszeres kiadványa.

Kiadó:

© Magyar Külügyi Intézet, 2026.

Szerző(k):

Horváth Marcell

Lektorálta:

Vass Ágnes

Korábbi kiadványainkat megtekintheti az [Intézet](#) weboldalán.

Borítókép forrás: Shutterstock

Horváth Marcell, vezető kutató, MKI

EUROSZKLERÓZIS 2.0: BELGA LÁTLELET AZ EURÓPAI UNIÓ VERSENYKÉPESSÉGI KIHÍVÁSAIRÓL

Meglepő helyről, az Európai Unió centrumából érkezett részletes elemzés az uniós gazdasági és geopolitikai alkalmazkodóképesség válságával kapcsolatban. Pierre Wunsch belga jegybankelnök és Geert Langenus makroökonómus tanulmánya szerint Európa ismét olyan tartós kihívásokkal néz szembe, mint az 1970–80-as évekbeli „euroszklerózis” (eurosclerosis), azaz a növekedés, a technológiai megújulás és a globális súlygyengülésének az időszakában. Fokozatosan lemarad az Amerikai Egyesült Államok, sőt már Kína mögött is az innováció, a versenyképesség és geopolitika terén. A jegybankelnök felvetése jól illeszkedik Bart De Wever belga miniszterelnök politikai megszólalásaihoz, aki szerint Európa számára e területek fejlesztése, valamint a termelékenység növelése és a belső piac mélyítése nem lehet másodlagos cél. Ahhoz, hogy az EU továbbra is versenyképes legyen, és visszataláljon a növekedési pályára, nem újabb központi tervekre, hanem alapvető strukturális reformokra és a technológiai alkalmazkodóképesség javítására van szükség. A növekedés lassulása ugyanis az EU-nak nemcsak termelékenységi és innovációs lemaradást okoz, hanem egyre inkább geopolitikai sebezhetőséget is jelent. Ezért Európának alkalmazkodnia kell a geopolitikai realitáshoz, és egy új geopolitikai megközelítéssel mindjobban a „középhatalmakra” fókuszálnia. A belga kritika célja nem az EU lebontása, hanem azzal a kérdéssel, hogy az európai modell képes-e alkalmazkodni az új világtrendhez, elő kívánja segíteni a jövőről való közös gondolkodást.

AZ 1970-ES ÉVEK ÁRNYÉKA

Nem véletlen, hogy éppen az euróóvezet egyik jegybankja fogalmaz meg a stratégiai irányvonalra vonatkozó javaslatokat, hiszen az utóbbi két évtized gazdasági válságai kezelésében egyre nagyobb szerep jutott a jegybankoknak is, és ehhez muszáj volt jelentősen átalakítaniuk a szerepfelfogásukat, és a jövőben még inkább alkalmazkodniuk kell a világ komplexebbé válásához és az új típusú válság-

gokhoz, amihez rugalmas és proaktív fellépés szükséges.¹ Az Európai Központi Bank (EKB) egyedülálló módon bővítette a válságkezelő szerepét, amikor eszközvásárlási programokat és egyéb nem konvencionális intézkedéseket vezetett be, hogy a finanszírozási költségeken, a portfólió átalakításán és az inflációs várakozásokon keresztül ösztönözze a növekedést, és visszaterelje az inflációt a 2 százalékos cél közelébe.²

Több vezető jegybank elemzői már a 2022-es energiakrízis és inflációs hullám után is az 1970-es évek tapasztalatait emlegették. Alapvetően nem az akkor történtek teljes megismétlődésének a lehetőségére hívták fel a figyelmet, hanem arra, hogy az eltérő környezet és fundamentumok ellenére érdemes megvizsgálni az akkori mintázatokat és folyamatokat. Christine Lagarde, az EKB jelenlegi elnöke szerint a '70-es évek fő tanulsága, hogy az energiaárak emelkedése folytán kialakuló kínálati sokkok tartós inflációs folyamattá válhatnak, ha a várakozások elszabadulnak, és a jegybanki hitelesség meggyengül. Ezért az infláció megfékezése érdekében a központi bankoknak proaktívan és határozottan kell reagálniuk.³

A belga tanulmány készítői szintén a '70-es évekhez nyúltak vissza. A második világháborút követő fellendülés időszaka akkoriban ért véget. A Bretton Woods-i rendszernek az évtized elején történt felbomlása bizonytalansághoz vezetett, a két olajársokk pedig súlyos csapást mért az európai országokra. A gazdasági növekedés erőteljesen visszaesett, az inflációs görbe pedig meredeken emelkedett, mindez jól tükrözte a példátlan energiakínálati sokk, illetve az élelmiszerár-robbanás következményeit, továbbá a laza monetáris politikát. Ezzel párhuzamosan a költségvetési hiányok ismét emelkedni kezdtek, ami az államadósság megugrását okozta. A közkiadások növekedésének az oka egyrészt a jóléti rendszerek fenntartása és a magas munkanélküliség, másrészt a nemzeti kormányok részéről a bajban lévő, versenyképtelen iparágak főként állami támogatásokkal történő életben tartása volt.⁴ Ez vezetett az euroszklerózishoz, egy olyan gazdasági „betegséghez”, amely az európai gazdaság merevségét, alkalmazkodóképességének az elvesztését és az azzal járó krónikus stagnálást jelenti.

1 Michael T. Kiley és Frederic S. Mishkin, „Central Banking Post Crises”, *Finance and Economics Discussion Series*, 35. sz. (2024), <https://doi.org/10.17016/FEDS.2024.035>.

2 Végh Marcell Zoltán és Pelle Anita, „Az Európai Központi Bank szerepének átalakulása az európai válságkezelés során”, *Köz-Gazdaság*, 1. sz. (2021): 69–85, DOI: 10.14267/RETP2021.01.08.

3 Christine Lagarde, „Monetary Policy in an Unusual Cycle: The Risks, the Path and the Costs”, *European Central Bank*, 2024. július 1., <https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2024/html/ecb.sp240701-balaebd25.en.html>.

4 Kuti Zsolt, Lehmann Kristóf és H. Váradi Balázs, *Az 1970-es évek gazdasági folyamatairól* (Magyar Nemzeti Bank, 2024).

Az Európai Közösségek teljesítménye elmaradt az USA-étól és a csendes-óceáni térségétől, elsősorban Japánétól. Európa lemaradt a termékinnovációk terén is, különösen az elektronika és a technológia alkalmazásában.⁵

EUROSKLERÓZIS 2.0

Az Európai Unió egy hosszabb, békés fejlődési és bővülési időszak után, a 2020-as évekre, az euroszklerózis egy újabb fázisába került. Az utóbbi másfél évtized válságsorozata és a 2022-es energiakrízist követő inflációs sokk következtében az EU gazdasága elveszítette a dinamizmusát, és a növekedés tartós lassulásával párhuzamosan a saját geopolitikai jelentőségének a csökkenésével is szembesülnie kell. Míg az 1980-as évek bénultságát a magas munkanélküliség és infláció jellemezte, addig a mostaninak a tünete a stagnáló termelékenység és a technológia terén az Egyesült Államokkal és az indopacifikus régióval, főleg Kínával szembeni hátrány.

A belga jegybanki elemzés szerint a korábbi nagy ívű uniós tervekkel (például a lisszaboni stratégia vagy a „Europe 2020”) az EU túlvállalta magát, és azok a túlzott bürokrácia és szabályozás miatt nem váltották be a hozzájuk fűzött reményeket. Gyakran ötvözték az integráció mélyítését és az adósságfinanszírozott közkiadásokat, de nem tudták alapvetően megváltoztatni az EU növekedési pályáját. Európának a versenytársaiénál lassabb gazdasági bővülése mögött részben olyan társadalmi preferenciák is állhatnak, mint a szabadidő nagyobb fontossága, a kockázatosabb vállalkozói dinamika iránti kisebb tolerancia vagy a diszruptív technológiai változásokkal szembeni óvatosság.⁶ E megállapítás azonban korántsem helyettesíti, de kiegészíti az energiaárak, a tőkepiaci széttagoltság és a szabályozási fragmentáció elemzését.

Európának háromféle kihívással kell szembenéznie és megküzdenie, hogy elkerülje a tartós gazdasági hanyatlást, alkalmazkodni tudjon az új normához, és a kialakulóban lévő világrendben is megőrizze a relevanciáját: technológiáival, intézményivel és a geopolitikai pozicionálással.

5 Herbert Giersch, „Eurosclerosis”, *Kiel Institute for the World Economy Working Paper*, 112. sz. (1985), <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/48070/1/025296167.pdf>. Giersch neoliberais gazdasági diagnózisa szerint az EU-nak fel kell adnia a protekcionizmus modelljét, és vissza kell térnie a schumpeteri kreatív rombolás és a piaci szabadság elveihez. A kitorési pontot pedig a technológiai forradalom kiaknázásában látta. Váteszserü iránymutatásként a mikrochipek és az információs társadalom terén teendő lépéseket javasolt.

6 Pierre Wunsch és Geert Langenus, „Eurosclerosis 2.0 in a Changing World: From Repetition to Rupture”, *National Bank of Belgium*, 2026. április, https://www.nbb.be/doc/ts/other/eurosclerosis_2_0.pdf.

VERSENYKÉPESSÉGI KIHÍVÁS

Az EU versenyképességi lemaradása nem új keletű probléma, azonban a Covid19-válság még inkább felhívta a figyelmet rá, főleg a technológiai és az innovációs hiányosságokra. Ezért az Európai Bizottság felkérésére a volt EKB-elnök, Mario Draghi elkészített egy, a problémák orvoslására vonatkozó dokumentumot. A Draghi-jelentés fő üzenete, hogy az EU egy „egzisztenciális kihívással” néz szembe, és ha nem tudja hatékonyan növelni a termelékenységét, kénytelen lesz feladni a jóléti modelljét, a klímavédelmi ambícióit vagy a geopolitikai függetlenségét.⁷

Az Európai Unió versenyképességi hátrányának a fő okai közé elsősorban a termelékenységi szakadék, a magas energiaárak és a technológiai lemaradás tartozik. Mindez többek között az elszalasztott digitális forradalomra vezethető vissza. Európa ipari szerkezete ugyanis statikusnak tekinthető, és az elmúlt évtizedekben csupán korlátozottan jöttek létre globális techcégek. Miközben az USA-ban valamennyi egybillió dollárnál nagyobb piaci értékkel bíró vállalat az elmúlt ötven évben született, az európai innovatív startupok ritkán nőnek globális szereplőkké. A McKinsey Global Institute kimutatása szerint az európai nagyvállalatok évente 400 milliárd dollárral kevesebbet fektetnek be, feleannyit költenek a K+F-re, mint az amerikai társaik, és a növekedési ütemük is csak kétharmada azokénak. A tíz jövőbeli kritikus technológia közül mindössze kettőben vezetik európaiak a listát.⁸ Bár az európai kutatási teljesítmény nagyon jelentős, a tudományos eredmények nem mindig járnak együtt kereskedelmi sikerrel, mivel az egységes európai piac és a szabályozás fragmentációja, valamint a tőkepiacok széttagoltsága megnehezíti az európai startupok (még a kezdeti fázisban levő, innovatív vállalkozások) és scaleupok (már nyereséges üzleti modellel rendelkező cégek) növekedését.⁹

Ahogy Christine Lagarde fogalmazott: Európa még mindig annak a költségeit viseli, hogy a legutóbbi digitális forradalom során „lassú alkalmazkodónak”

7 Mario Draghi, „The Future of European Competitiveness. Part A: A Competitiveness Strategy for Europe”, *European Commission*, 2024. szeptember, https://commission.europa.eu/document/download/97e481fd-2dc3-412d-be4c-f152a8232961_en?filename=The%20future%20of%20European%20competitiveness%20-%20A%20competitiveness%20strategy%20for%20Europe.pdf.

8 Sven Smit és Jan Mischke, „Scale Matters More than Ever for European Competitiveness. Here’s Why”, *World Economic Forum*, 2024. május 15., <https://www.weforum.org/stories/2024/05/how-scale-matters-for-european-competitiveness/>.

9 Martin Greenacre, Juliette Portala és Thomas Brent, „Fragmented Single Market Is »Number One Problem« for EU Research”, *Science/Business*, 2026. február 5., <https://sciencebusiness.net/news/planning-fp10/fragmented-single-market-number-one-problem-eu-research>.

bizonyult, és nagyrészt kimaradt az internet jelentette digitális átalakulásból. Az akkori lemaradás a strukturális és a történelmi okok kombinációjára vezethető vissza. A múltbeli és a jelenlegi késlekedést olyan rögzült akadályok okozzák – például a magas energiaköltségek, a töredezett szabályozás és a tőkepiacok integrációjának a hiánya –, amelyek gátolják a hosszú távú, kockázati finanszírozás áramlását. Habár már nem Európa teheti meg az „első lépést” a mesterséges intelligencia (MI) terén – hiszen abban az USA és Kína is megelőzte –, mégis sikeres lehet, amennyiben egy „okos második lépő” stratégia alapján az MI széles körű és intelligens alkalmazására fókuszál, s nem a vezető MI-modellek megépítésében kel versenyre. Ki kell például használni az EU diverzifikált gazdaságát arra, hogy az adatoknak a szektorok közötti összekapcsolásával olyan tanító adatbázisokat lehessen létrehozni, amelyeket önmagában egyetlen cég sem tudna előállítani. Mivel az MI forradalma akár tízszer nagyobb és gyorsabb lehet, mint az ipari forradalom, az európai intézményeknek és szabályozásoknak a korábbinál sokkal gyorsabban kell az új helyzethez alkalmazkodniuk. A geopolitikai megközelítés szerint pedig el kell kerülni a stratégiai függőséget, és az MI területén az ellátási láncok diverzifikálására lesz szükség, így minimális kapacitás fordítandó az alaprétegekre, például a chipgyártásra és az adatközpontokra.¹⁰

INTÉZMÉNYI KIHÍVÁS

A belga jegybankelnök szerint az Európai Unió intézményi kihívását elsősorban az jelenti, hogy a megváltozott világrendben a korábbi döntéshozatali struktúra és számos kitűzött szakpolitikai cél már nem fenntartható. Példaként a klímaváltozással kapcsolatos trilemmát hozta fel, hiszen a szigorú klímavédelmi célok elérése, a kereskedelmi nyitottság fenntartása és az egységes belső piac megőrzése egyidejűleg lehetetlen. Az EU eddigi, szabályalapú és technokrata megközelítése alapvetően egy békés, szabálykövető világot feltételez. Azonban az új, „tranzakciós” világrendben a versenyző nagyhatalmak a gazdasági érdekeiket helyezik az előtérbe, és a geopolitikai eszköztárukban mind nagyobb szerepet kapnak a vámok és a különböző gazdasági korlátozások. Ezért a technokrata szabálykövetés helyett az Európai Unióban stratégiai politikai döntéshozatalra van szükség, amelynek során a vezetők nyíltan felvállalják a célok közötti fájdalmas kompromisszumokat. Wunsch és Langenus – Draghi pragmatikus együttműkö-

¹⁰ Christine Lagarde, „The Transformative Power of AI: Europe’s Moment to Act” *European Central Bank*, 2025. november 24., https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2025/html/ecb.sp251124_1~c239fb4a7f.en.html.

dési javaslatának megfelelően – az EU működésére vonatkozóan a tagállamok közötti rugalmas, rétegzett együttműködési formákat javasol („Lasagna-föderalizmus”). A hasonló célokat követő országoknak a specifikus területeken (pl. védelem vagy energia) koalíciókat kellene alkotniuk.¹¹ Egyébként érdemes megemlíteni, hogy az EU esetében ez a pragmatikus, többsebességű működés éppen a közös monetáris politika területén valósult meg a leglátványosabban, a közös pénznem bevezetésével a tagállamok euróövezeti és nem euróövezeti elkülönülésével.

A belga jegybankelnök diagnózisa és javaslatai jól illeszkednek De Wever kormányfőnek az uniós reformot sürgető megszólalásaihoz. Már idén is több alkalommal – így a davosi Világgazdasági Fórumon és az Európa jövőjével foglalkozó brüsszeli rendezvényen – kifejezetten kritikus hangnemben nyilatkozott az EU intézményi működéséről. Szerinte a tagállami vezetőkől álló Európai Tanácsnak kellene világosabban meghatároznia az európai prioritásokat, míg az Európai Bizottságnak inkább adminisztratív-végrehajtó jelleget kellene öltenie. De Wever szintén a többsebességű, pragmatikus Európában gondolkodik, s ezt a funkcionális integrációt „hagymamodellnek” nevezi, amelyben a pragmatikus együttműködés mentén az éllovasok (frontrunner) csoportja (pl. a Benelux államok vagy a „hajlandók koalíciója”) előbb léphet, míg a többiek később csatlakozhatnak.¹² Eszerint a mélyebb együttműködés fokozatosan alakulhat ki, ami anélkül tenné lehetővé az EU bővítést, hogy a kohézió elveszne.

Ugyanakkor az EU-nak módosítania szükséges a prioritásain, a politikai ambíciókat és a túl sok szabályozást kicsit hátrébb kellene sorolnia, mert azok a gazdasági teljesítmény rovására voltak, dezindusztrializációhoz és a termelékenység stagnálásához vezettek. De Wever szerint Európa ne akarjon mindenhol, mindennel egyszerre foglalkozni. Viszont három olyan prioritást azonosított, amelyek meghatározhatják az EU gazdasági jövőjét: meggyőződése, hogy az innováció, a termelékenység és a versenyképesség hármását kell a középpontba helyezni.¹³ A belga miniszterelnök gazdasági reformjavaslatának a konkrét intézkedései között szerepel az energiaárak csökkentése, a bürokratikus terhek jelentős mérséklése és az európai piacnak a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokkal szembeni védelme. Emellett sürgeti az EU-n belüli tőkepiaci, IT- és

11 Wunsch és Langenus, „Eurosclerosis 2.0”.

12 „The European Union Is a Joke Whose Time Has Come”, *The Economist*, 2026. február 12., <https://www.economist.com/europe/2026/02/12/the-european-union-is-a-joke-whose-time-has-come>.

13 Bart De Wever, „Speech – Industry Summit”, *Bart De Wever*, 2026. február 11., <https://premier.be/en/speech-industry-summit>.

energetikai ágazati integrációt, mivel e területeken a méret ad megfelelő erőt, és az integráció megerősíti a versenyképességet. De Wever ugyanakkor megkérdőjelezi a zöldátállást célzó politika mindenhatóságát, mert úgy véli, a klímacélok miatt nem szabad az ipart leépíteni, és a versenyképességnek meg kell előznie a környezetvédelmi ambíciókat.¹⁴

A GEOPOLITIKAI REALITÁS

Európa alapvető geopolitikai kihívása, hogy a korábbi, szabályalapú és az uniós normákat globálisan képviselő világrendet felváltotta egy hatalmi alapú, tranzakcionális működés, amelyben az EU hagyományos eszközei már nem hatékonyak. A megszokott, nyitott, szabályok által stabilizált nemzetközi rendszer helyett egy fragmentált, erőközpontú struktúrában kell eredményeket elérnie, ahol a méret, a hálózati pozíció és a rugalmas koalíciók váltak meghatározóvá. Ráadásul egyre inkább beszorult az USA és Kína közé, miközben a két nagyhatalom az európainál jóval hatékonyabb döntéshozatali struktúrával rendelkezik. Mivel pedig a Donald Trump amerikai és Hszi Csin-ping kínai elnök májusi találkozásának a fő eredménye lényegében az, hogy kölcsönösen elismerték a másik fél – egyenrangú – szuperhatalmi státuszát, így visszatérhet a „G2-logika”, vagyis a két fél közösen igazgathatja a globális ügyeket – kínai kifejezéssel – a „konstruktív stratégiai stabilitás” keretei között. Azaz a két elnök abban állapodott meg, hogy folytatják a versengésüket, de bizonyos kritériumokat be fognak tartani – és mostantól ez a menedzselt rivalizálás válhat az új világrendet meghatározó alapvető dinamikává.¹⁵ Ez a fejlemény megerősítette az Európai Unió kettős függőségét: biztonsági és technológiai szempontból – mint hagyományosan – az Egyesült Államoktól, a kritikus nyersanyagok és a zöldtechnológiák (például napelemek, akkumulátorok) tekintetében pedig – egyre inkább – Kínától. A helyzetét pedig még tovább rontja a belső megosztottság is.

Az EU-nak fel kell hagynia azzal az illúzióval, hogy mindig hozzá kerül a tőkeáttétel (leverage) a nemzetközi tárgyalásokon, s inkább arra kell törekednie, hogy alkalmazkodni tudjon a geopolitikai realitásokhoz, és azoknak megfelelően építsen ki magának új geopolitikai pozíciót. Ennek megfelelően szorosabb szö-

14 „»The Future of Europe« met Bart De Wever”, YouTube, hozzáférés: 2026. május 20., https://www.youtube.com/watch?v=NvyEo_9j-Y.

15 Salát Gergely, „Vajúdtak a hegyek – Donald Trump kínai látogatása”, MKI Nézőpont, 2026. május 20., <https://hiia.hu/wp-content/uploads/2026/05/Salat-Vajudtak-a-hegyek-%E2%80%93-Donald-Trump-kinai-latogatasa.pdf>.

vetségre kellene lépnie az olyan középhatalmakkal, mint India, az ASEAN- vagy a Mercosur-államok, hogy a multipoláris világban egyfajta harmadik pólust hozzon létre. A középhatalmak számára az USA–Kína–rivalizálás során a saját pozíciójuk kialakítása nem a választás kényszere, jóval inkább a manőverezés és az egyensúlyozás művészete. Ehhez a gazdasági, a technológiai és a biztonsági függéseiket igyekeznek diverzifikálni, miközben rugalmas partnerségekkel és bizonyos ügyek mentén való pragmatikus kapcsolatépítéssel növelik az önállóságukat. Az új világrendben számukra a legfontosabb cél, hogy a két pólus közötti térben nélkülözhetetlenné tegyék magukat a nagyhatalmak számára, s közben a saját érdekeiket rugalmasan, pragmatikusan és több csatornán keresztül érvényesíthessék. A sikerük azon múlik, hogy képesek-e proaktívan és rugalmasan cselekedni már a válságok előtt, s nem utólag reagálni a nagyhatalmi nyomásra. Ehhez a két pólus közötti térben, a hasonló érdekek mentén létrehozott koalíciókon keresztül maximalizálják az előnyeiket és minimalizálják a sebezhetőségüket.¹⁶

ÖSSZEGZÉS

A belga döntéshozóktól az utóbbi időkben érkező jelzések azt mutatják, hogy már az EU egyik alapító tagja is megkongatja a vészharangot, mert Európa ma nem pusztán növekedési, de alkalmazkodóképességi válságban is van. Bart De Wever és Pierre Wunsch egyaránt azon a véleményen van, hogy az EU-nak prioritási sorrendet kell kialakítania a versenyképesség, a klímapolitika, a kereskedelmi nyitottság, az ipari önállóság és az intézményi működés között, mert azok egyszerre nem valósíthatók meg eredményesen. A belga diagnózis jelentősége, hogy világosan azonosítja az európai technológiai, energiaügyi és versenyképességi problémákat. A javasolt válaszok azonban maguk is új dilemmákat vethetnek fel. A szabályozási terhek csökkentése önmagában nem hoz létre az amerikaihoz hasonló kockázatitőke-piacot; a többsebességes integráció gyorsíthatja ugyan az együttműködést, de új centrum–periféria-törésvonalakat is generálhat; a klímapolitikai ambíciók visszafogása pedig rövid távon enyhítheti az ipari nyomást, ugyanakkor hosszabb távon egyes energia- és technológiai függőségeket konzerválhat.

---

16 Stephen R. Nagy, „Strategic Choices for Middle Powers Navigating U.S.–China Competition”, *Asia Pacific Foundation of Canada*, hozzáféréés 2026. május 21., https://www.asiapacific.ca/sites/default/files/publication-pdf/Nagy-2026_EN_V2.pdf.

Mindenesetre az megállapítható, hogy az átalakuló világrendben Európának többfajta kihívással kell szembenéznie, miközben az elmúlt években kezdődött polikriszis is növekszik. Az EU-nak az évtized során kialakult versenyképességi lemaradását tovább súlyosbítja a gazdasági kockázatok kerülése és az intézményi merevség. A folyamatok azt jelzik, hogy az új világrendben a szabályalapú kereskedelem helyét a geopolitikai érdekek veszik át. E keretek között a valódi fejlődéshez nem újabb központi tervekre, hanem alapvető strukturális reformokra és a technológiai alkalmazkodóképesség javítására lehet szükség.

Ha a geopolitika oldaláról közelítjük a kérdést, akkor Európa számára a stratégiai autonómiának nem elszigetelődést, hanem rugalmas beágyazottságot kell jelentenie. Olyan helyzetet, amelyben egyszerre képes koalíciókat építeni, szelektíven és pragmatikus megfontolások mentén együttműködni más középhatalmakkal, és közben a saját belső intézményi működését is gyorsabbá és pragmatikusabbá tudja tenni. Tehát a geopolitikai alkalmazkodás nem különálló külpolitikai kérdés, hanem a versenyképességi reformok külső dimenziója. Ha Európának gazdaságilag és politikailag nem sikerülne rugalmasabbá válnia, akkor fennállna annak a veszélye, hogy a világrend átrendeződése során is egyre inkább a mások által meghatározott geopolitikai pályára kerülhet. A geopolitikai és a gazdaságpolitikai verseny erősödésével ezért a kompromisszumok már nem kerülhetők meg.

**MAGYAR
KÜLTÜGYI
INTÉZET**